Warszawa, 20 października 2026

L.DZ.FZZ/164/20/10/2026

Szanowna Pani

Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Forum Związków Zawodowych, w nawiązaniu do otrzymanej *Uchwały nr 15 Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej z dnia 16 września 2026 r. w sprawie promocji i upowszechniania idei spółdzielni uczniowskich oraz wspierania ich powstawania i działania w szkołach i placówkach oświatowych,* przesyła opinię Związku Zawodowego „Rada Poradnictwa", organizacji zrzeszonej w FZZ do ww. projektu.

Z poważaniem

Dorota Gardias

Przewodnicząca
Forum Związków Zawodowych

Załącznik:
1. Opinia Związku Zawodowego „Rada Poradnictwa"

www.fzz.org.pl biuro@fzz.org.pl
www.fb.com/ForumZZ @ForumZZ
FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH
Jana III Sobieskiego 102A, Lokal U7, 00-764 Warszawa
Tel. +48 22 628 73 75

Związek Zawodowy „Rada Poradnictw
02-026 Warszawa, ul. Raszyńska 8/10,
www.radaporadnictwa.pl e-mail : radaporadnictwa@wp.pl

ZRZESZONY W FORUM ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

PODPIS ZAUFANY
EWA
TATARCZAK
23.09.2026 10:36:57 GMT+0200
Dokument podpisany elektronicznym podpisem zaufanym

Warszawa 23.09.2026r.

ZZRP/50 /2026

Sz.P.
Dorota Gardias
Przewodnicząca Forum Związków Zawodowych

Dotyczy:

Uwag do Uchwały nr 15 Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej z dnia 16 września 2026 r. w sprawie promocji i upowszechniania idei spółdzielni uczniowskich oraz wspierania ich powstawania i działania w szkołach i placówkach oświatowych

Pomimo że problematyka spółdzielni uczniowskich nie wpisuje się bezpośrednio w zakres zadań realizowanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, działając w duchu solidarności zawodowej z nauczycielami oraz kadrą zarządzającą szkół i placówek oświatowych, przekazujemy oficjalną opinię dotyczącą przedmiotowej uchwały KKRES.

Sama idea ekonomii społecznej niesie ze sobą ogromną wartość, szczególnie w obszarze aktywizacji i wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem. Równie pożądanym kierunkiem jest angażowanie młodego pokolenia w realizację tych szczytnych celów. Kształtowanie postaw prospołecznych, uczenie empatii oraz rozwijanie przedsiębiorczości wśród uczniów zasługuje na pełną aprobatę i systemowe wsparcie. Poważne kontrowersje budzi jednak prawny i organizacyjny mechanizm wdrażania tych założeń w oświacie. Nowelizacja ustawy Prawo oświatowe, która weszła w życie 1 września 2026 roku, reguluje funkcjonowanie spółdzielni uczniowskich w sposób skrajnie niesprawiedliwy i wadliwy. Zgodnie z nowymi przepisami spółdzielnia działa wyłącznie w strukturze szkoły i nie posiada odrębnej osobowości prawnej. W efekcie całe ryzyko prawne, finansowe i organizacyjne zostało w pełni przerzucone na osoby dorosłe, nakładając na kadrę zarządzającą i pedagogiczną rygorystyczne obowiązki:

1. Odpowiedzialność dyrektora szkoły: obejmuje nie tylko podjęcie decyzji o utworzeniu spółdzielni i precyzyjne określenie zasad korzystania z mienia

placówki, ale także obligatoryjne wyznaczenie opiekuna oraz stały nadzór nad zgodnością działań spółdzielni z przepisami prawa i statutem szkoły.

2. Odpowiedzialność nauczyciela-opiekuna: wymaga bieżącego wspierania uczniów w zarządzaniu podmiotem, pełnej koordynacji spraw organizacyjnych oraz stałego nadzoru wychowawczego.
3. Ryzyko majątkowe i finansowe: w przypadku jakichkolwiek uchybień w nadzorze nad finansami (np. powstania manka w kasie lub oszustwa), nauczyciel ponosi pełną odpowiedzialność materialną za szkodę wyrządzoną pracodawcy na zasadach Kodeksu pracy – do wysokości trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia.
4. Bezpieczeństwo uczniów: opiekun odpowiada za zdrowie i życie młodzieży przebywającej w lokalu spółdzielni (np. podczas pracy w sklepiku szkolnym) na identycznych, surowych zasadach, jak w trakcie regularnych zajęć lekcyjnych.
5. Wymogi sanitarne: prowadzenie sprzedaży żywności obliguje nauczyciela do rygorystycznego przestrzegania przepisów ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (tzw. ustawy sklepikowej). Ewentualne kary Sanepidu nałożone na szkołę skutkują bezpośrednimi konsekwencjami porządkowymi dla nauczyciela.
6. Konsekwencje służbowe i dyscyplinarne: niedopełnienie powyższych obowiązków nadzorczych grozi karą upomnienia lub nagany ze strony dyrektora, a w skrajnych przypadkach (błędy finansowe, zaniedbania w opiece nad dziećmi) – skierowaniem sprawy do komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli.

Fundamentalną wadą tej konstrukcji prawnej jest fakt, że dyrektorzy i nauczyciele mają przyjąć tak potężne ryzyko prawne, finansowe i dyscyplinarne całkowicie bez wynagrodzenia. Pod szumnymi hasłami „dobra wspólnego", „nauki przedsiębiorczości", „kreatywności" i „odpowiedzialności", oczekuje się od pracowników oświaty rezygnacji z czasu wolnego oraz systematycznej pracy kosztem życia prywatnego i rodzinnego.

Z perspektywy naszego Związku takie systemowe sankcjonowanie darmowej pracy połączonej z pełną odpowiedzialnością cywilną i karną jest absolutnie niedopuszczalne. Konstrukcja ta w rażący sposób uderza w fundamenty polskiego prawa pracy. Przypominamy, że zgodnie z art. 80 Kodeksu pracy, wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną, a art. 84 wprost zakazuje pracownikowi zrzeczenia się prawa do wynagrodzenia. Tymczasem obecne przepisy oświatowe sankcjonują mechanizm, w którym państwo oczekuje od nauczyciela pełnienia także roli managera i rewidenta finansowego w ramach darmowego wolontariatu.

Mamy tu do czynienia ze skrajną asymetrią: pracownik nie otrzymuje za swoje zaangażowanie i dodatkowe obowiązki żadnego ekwiwalentu finansowego, jednak w przypadku błędu, oszustwa uczniów czy nieszczęśliwego wypadku, odpowiada własnym majątkiem, zdrowiem i prawem do wykonywania zawodu.

Wykorzystywanie etosu zawodowego pedagogów do łatania luk systemowych pod pretekstem „wyższych celów" nosi znamiona jawnej dyskryminacji oraz wyzysku. Trudno wyobrazić sobie, by jakakolwiek racjonalnie myśląca osoba dobrowolnie podjęła się tak ryzykownej działalności non-profit.

W związku z powyższym domagamy się pilnej nowelizacji przepisów ustawy Prawo oświatowe. Wprowadzenie obligatoryjnego, godziwego dodatku funkcyjnego dla nauczycieli-opiekunów oraz systemowego zabezpieczenia prawnego dyrektorów szkół jest jedyną drogą do tego, by idea spółdzielczości uczniowskiej przestała być realnym zagrożeniem dla praw pracowniczych. Do czasu wprowadzenia tych zmian, propagowanie idei spółdzielni uczniowskich w obecnym kształcie prawnym i ustrojowym uważamy za całkowicie nieuzasadnione i wysoce szkodliwe dla środowiska oświatowego.

Przewodnicząca
ZZ „Rada Poradnictwa"
Ewa Tatarczak